

Õitsev viirpuu ehib aeda

Viirpuudel leidub väga kauneid sorte, mis on iga aia ehteks.

Viirpuu (*Crataegus*) liikide määramine on raske töö, mis nõuab täpset silma ja suuri teadmisi. Asjata ei naljata vahel, et Baltikumi parim viirpuude tundja Raimonds Cinovskis määras ühe põõsa mõnikord kaheks eri liigiks. Aga sama nalja räägitakse ka Turkmeenia tamariski uurijate kohta. See näitab, et tegu on keerulise taimeperekonnaga.

Iluaeda ilus sort

Metsikult kasvab meil 4–7 viirpuuliiki, mis on hea näide selle kohta, kui erinevas mahu liike võib käsitleda. Kultuuris on eri viirpuid 5–6 korda rohkem.

Võõramaa viirpuud on pärit nii lõuna poolt Euroopast kui ka Sise- ja Ida-Aasiast ning Põhja-Ameerikast.

Looduslikest liikidest on meil kõige tavalisem harilik viirpuu (*C. rhipidophylla*), mis kasvab suurematel saartel ja mandri läänesaosas. Talle on üsna lähedane üheemakane viirpuu (*C. monogyna*), mis on natuke lõunapoolsema levilaga.

Üheemakasel viirpuul on paar ilusat kirjuõielist sorti: 'Rosea' kroonlehtedega tipud on heledamad roosad, 'Bicolor' püüab pilku jõulisema helepunase värviga. Mõlemad kasvavad pisikeseks paari meetri kõrguseks puuks.

Valgekirjude lehtedega 'Variegata' loob heleda laigu aia varjulises osas. Eredas päikesepaistes kipuvad selle sordi lehed pruuniks kõrbema.

Pikaastlaine viirpuu võib pisilindudele saada surmalõksuks.

Ka tõmbilehise viirpuu (*C. laevigata*) levila jääb meist lõuna poole. Küll aga kasvab meil Läänemaa puisniitudel ja Saaremaal tema hübriid skandinaavia viirpuuga – kuramaa viirpuu (*C. × curonica*).

Aednikud hindavad eriti tõmbilehise viirpuu täidisõielisi sorte: erepunaste õitega on 'Paul's Scarlet', sutsu heledam karmiinroosa on 'Rubra Plena' (tuntud ka kui 'Rosea Plena'). Mõlemad kasvavad meil ilusaks väikeseks puuks ja on iga aia ehteks.

Kõige vähem on levinud valgeõieline 'Plena', küllap ka seetõttu, et samal ajal õitseb palju teisi valgete õitega puud-põõsaid.

Astlaine hekipõõsas

Paljudel viirpuuliikidel on võrsetel teravatipulised astlad. Noorel taimel on nendest küll vähe abi, kui ta satub kokku kevadtalvise nälginud jänesega.

Aga viirpuu on visa, ta kasvatab alustest pungadest uued võrsed ja neile uued astlad. Nõnda võib see kesta mitu aastat, kuni põõsas muutub nii tihedaks ja astlaliseks, et jännes oma koonu sinna enam ei topi.

Viirpuuheki rajamisel tuleb meil endil jänest mängida, noored taimed vakakõrguselt tagasi löigata. Nii saame ilusa, juba maapinnalt haruneva heki. Muidugi juhul, kui heki all ei hakka vohama kõike lämmatav umbrohi.

Tõmbilehine viirpuu on õitsemise ajal imeilus.

Ilusa heki saab väikeste läikivate lehtedega liikidest nagu juba nimetatud tõmbilehine viirpuu, üheemakane ja verev viirpuu (*C. sanguinea*).

Kõrge hekipõõsana kasvatatakse meil kõige rohkem suurte pehmete lehtedega karvast viirpuud (*C. submollis*). Hekipõõsaid valides peame mõtlema veel ühele asjaolule: tihed ja astlaine viirpuuhekk võib muutuda tööliks lõksuks, millesse väikesed värvulised kinni jäävad.

Aeglane idaneja

Viirpuuliike paljundatakse seemnetega, ühes viljas on 1–5 paksu kestaga seemet. Paks kest takistab idanemist, sügisel külvatud seemned tärkavad enamasti alles ülejärgmisel kevadel.

Sellist "surnud külvi" pole kellelegi vaja. Seepärast töödeldakse ka viirpuu viljalihast puhastatud seemneid puukoolides tavaliselt väävelhappega, mis seemnekesta õhemaks söövitab. Selle töö juures aitab ainult kogemus, sest liiga pikk söövitusaeg hävitab seemne, liiga lühikesest pole aga kasu.

REIN SANDER

